

Fo er fuld af tigre

Italiensk teatermyte i København

Så er han her igen, Dario Fo. Denne mærkværdige 58-årige, italienske teatermand, der for længst er en myte over hele verden, manden, som er elsket og forhadet for sin særegne politiske komik og farce, der får publikum til at rykke frem på den alleryderste kant af plys-sæderne, fordi deres latter gør det umuligt for dem at sidde anderledes, og fordi den bidende satire ej heller under dem hvile i stolen.

I aften vil Dario Fo ene mand holde en for længst udsolgt cirkusbygning i København i sit greb med de to forestillinger "Tigren" og 'Jesu første Mirakel', som aldrig er vist her i landet, selv om de er fra sidst i 70'erne. "Tigren" er en kinesisk fabel om en soldat, der kun overlever ved hjælp af en flink tigerfamilie. Men dyrene er ikke velsete af de kommunistiske parti-funktionærer, og det giver Dario Fo rig anledning til at give sine trosfæller på venstrefløjen et gevaldigt hib. 'Det gælder nemlig om at ha' tigrene i sig', som Fo selv har sagt. 'Jesu første Mirakel' er en gammel fabel, som handler

om det lille Jesus-barns problemer. Jesus moder en brutalitet blandt sine omgivelser, som han kun kan besvare med et mirakel.

Både "Tigren" og 'Jesu første Mirakel' har forbindelse til den Mistero Buffo-stil, som Dario Fo debuterede med i slutningen af 40'erne, som han igen opgav for en periode, men som i de seneste 15 år igen er blevet hans særkende. Der er sluttet en foreløbig ring i Fo's liv. Som dreng ved Lago Maggiore-søen i det nordlige Italien hørte Fo de omvendte historie-fortælleres beretninger om alverdens forhold i livet. Historierne var fantasi-rige, groteske, meget

muntre og fyldt med paradokser. Men fremfor alt ægte folkelige, og så tog de parti for de trængte i samfundet.

Denne århundred-gamle fortælletradition har Dario Fo aldrig kunnet lægge fra sig. Udgangspunktet har altid været virkeligheden, og da Fo i 1969 opførte sin første Mistero Buffo-forestilling med baggrund i de middelalderlige gøglerespil, som udføres af et menneske, nåede han et foreløbigt højdepunkt i en helt usædvanlig karriere som forfatter, skuespiller, sanger, danser og mester i farce og komik.

Kronik, politik og folkelighed

Dario Fo har optrådt i alle teatermæssige sammenhænge — på kukkasteatre, på besatte fabrikker, på TV, på torve og pladser, i Holstebrohallen og på stadions med op til 35.000 tilskuere. Intet er ham fremmed og uigenkærligt, når blot der er mulighed for at kombinere de tre vigtigste hjørneste i hans kunst: komik, ægte folkelighed og politik. Ikke nødvendigvis i den nævnte rækkefølge, men som et konglomerat, der først og fremmest forsøger at indgyde den enkelte tilskuer sin tro (tilbage?) på, at det kan lade sig gøre at kæmpe, og at midlerne i kampen ofte ligger lige for.

Men forinden skal publikum igennem en latterproces, der i og for sig er ubeskrivelig. Men Dario Fo har selv sagt det på denne måde: 'Latteren, den befriende morskab, består netop i at opdage, at 'det omvendte' holder mere stik end den almindelige mening'. Denne kontrast og dette paradoks er midler, som Dario Fo har anvendt i sin snart 40-årige karriere som teatermenneske, og som har skaffet ham utallige tilhængere og mindst lige så mange fjender.

For ingen går ram forbi. Enhver autoritet er efter Fo's mening værdig til at blive hængt ud, afdækket, latterliggjort. Og så er det i øvrigt ligegyldigt, om det er bankvæsenet, militæret, politiet eller det komplet uigenkærlige politiske vildnis i Italien — herunder også Dario Fo's 'egne' på venstrefløjen. De mindre heldige menneskelige egenskaber har også altid været gulf for Dario Fo.

Grin med magten

Hans politik er klar: Gør du grin med de magtfulde, taber de denne magt. Det er en helt udogmatisk socialisme, som naturligvis har givet Fo store problemer i et Italien, hvor det demokratiske fundament aldrig blev støbt særlig dybt efter Mussolini, og hvor alle midler i mange år er brugt til at standse folk med en observans som Fo's.

Oprindeligt ville Dario Fo være arkitekt, men allerede under studietiden i Milano i årene efter krigen blev han hjælpeløst indfanget af teater- og gøglerlivet og dets muligheder som politisk kampmiddel. Listen over farcer og komedier fra Fo's hånd er meget lang. Fo er simpelt hen et gennemflittigt menneske.

Hans stykker er ofte set på danske scener: 'Syvende bud: Stjæl lidt mindre', 'En tilfældig anarkists hændelige død', 'Vi betaler ikke, vi betaler ikke', 'Kvindemonologer', 'Columbus', 'Kidnapning til hornmusik' eller som den kaldes på Odense Teater 'Biler, Brag og Blå Brilller' er blot et uddrag af det dansk-spillede Fo-repertoire, som får endnu et bidrag, når Gladsaxe Teater næste år sætter Fo's rockfarce 'Rock og Rå Latter' på plakaten.

Hans klare politiske linie har givet Fo problemer med kirken, som bestemt ikke kunne lide, at Fo lod Jesus give pave Bonifacius den Ottende et spark i røven, og at hans Mistero Buffo-spil fremstillede kirken fra dens latterligste side. Det blev for meget for Vatikanet, der både truede de italienske TV-stationer med bandlysning og med at afbryde forbindelsen til det officielle Italien, hvis man ikke lukkede munden på denne forbryderiske antikrist Dario Fo.

Og det efterhånden stærkt

blødgjorte italienske kommunistparti har måttet lade sig udhænge for sin reformisme af en Fo, der mener, at partiet har svigtet idealerne. Da Fo i 70'erne for alvor langede ud efter den dogmatiske kommunisme, måtte han se sig selv som en paria blandt gamle venner. Og da han fremstillede den gamle parti-chef Togliatti i præstekjole, havde kommunistpartiet ikke plads til at sluge flere kameler. Så også kommunisterne bandlyste Fo.

I dag lever Dario Fo under komplicerede forhold i Italien. Venstrefløjen er alvorligt stækket efter de jernhårde special-love i forbindelse med optrævlingen af De Røde Brigader og andre politiske oppositionsgrupper. Selv om hans folkelige opbakning er større end nogen sinde, er hans egentlige bagland borte. Han er oven i købet smidt ud af sin gamle teaterbygning, men sammen med sin skuespillerkone Franca Rame fortsætter Dario Fo ufortrødent i sit teaterkollektiv La Commune, der dog ikke længere er mere kollektiv, end at alle er helt klar over, hvem der er LEDEREN.

Teaterlederen Dario Fo er kun på besøg i Danmark i få timer, for den politiske kamp mod autoriteterne og pamperne og for de undertrykte, for den ægte folkelighed er så vigtig som aldrig før.

Efter besøget i København drager Dario Fo videre til Sydamerika ...

Dario Fo på gaden i København — hans optræden her er for længst udsolgt, og næste stop i kampen mod denne verdens magthavere er Sydamerika

Af Peter Thygesen
Foto: Lars Hansen